

מפזרים את הערפל

חוק ההסדרה ורעיונות אחרים שהממשלה מנסה להעביר לא ישנו את האמת: יש שתי אוכלוסיות בגדה שנתונות תחת שתי מערכות חוק שונות

שנתון בשליטת הצבא, אך בפועל הם חיים תחת החוק הישראלי והדמוקרטי. לעומתם, התושבים הפלסטינים חיים תחת החוק הצבאי שאינו מעניק להם זכויות מלבד אלו שמעניק להם מעמד כתושבי בים מוגנים. זכות הקניין, שחוק ההסדרה מבקש להפקיע, הייתה הזכות האחרונה שעוד נשמרה להם בפסיקת בית המשפט. בעבר, כפי שחשף מכון "עקבות", המ"שפטנים ניסו להבהיר לדרג המדיני את מגבלות החוק. אך כיום כלים משפטיים שונים ומשונים עולים על שולחן הכנסת ובבית המשפט, כדי לאפשר לישראל לעשות כמעט ככל העולה על רוחה. חוק ההסדרה ורעיונות אחרים שהממשלה מנסה להעביר לא ישנו את האמת: יש שתי אוכלוסיות בגדה הנתונות תחת שתי מערכות חוק שונות. האחת נטולת זכויות, והשנייה שנציגיה חברים בכנסת ובממשלה, והם אף משרתים בצבא ששולט בשטחים. לא צריך לקיים דיונים משפטיים סבוכים כדי להבין על מי מהם בא החוק הבינלאומי להגן. ●

הכותבת היא עורכת דין באגודה לזכויות האזרח וחברה בוועד המנהל של מכון "עקבות"

זכויות ומעמד למתגוררים באזור. מסמכים מהשנים 1967-1968, שחשף מכון "עקבות", מלמדים שכלפי פנים היה ברור שהשליטה הצבאית מחייבת שמירה על דיני הכיבוש. אולם בחלוף העשורים, עם התקדמות הכיבוש וההתנחלויות, השתנו גם חוות הדעת של המשפטנים. בלוליינות משפטית הוכשרו צעדים המנוגדים לאמנות הבינלאומיות, ולר"ל ליינות זו רק הלכה והשתכללה. בר בר, הממשלה הקפידה לשמור על עמימות ולא הודתה שהפלסטינים הם תושבים מוגנים. הם גם לא אמרו שהם לא. באיגרת ששלחו אנשי משרד החוץ לשגריר יש"ר אל בווינגטון ראז, יצחק רבין, תשעה חודשים אחרי כיבוש הגדה, נכתב: "הקו העקבי שלנו היה ועודנו להתחמק מדיון עם גורמים זרים על המצב בשטחים המזרחיים על בסיס אמנת ז'נבה...".

אחרי שנים ארוכות של עמימות מכוונת, שבמהלכן סירבה ישראל להעניק את ההגנות הבסיסיות לאוכלוסייה הפלסטינית, באה כעת שרת המשפטים ודורשת הגנות מיוחדות לתושבי האזור – בתנאי שהם מתגוררים בהתנחלויות. המתנחלים אמנם חיים בשטח כבוש

אחרי יובל שנים, שבמהלכן הלכו ממשלות ישראל סחור-סחור, דווקא שרת משפטים מהבית היהודי אומרת בפה מלא: הגדה היא שטח כבוש, ולכן הגנות אמנת ז'נבה הרביעית צריכות לחול על התושבים. אמנת ז'נבה הרביעית מעניקה הגנה לאוכלוסייה אזרחית שנמצאת בכיבוש צבאי. ללא ממשלה עצמאית שתוכל להגן על האוכלוסייה ולדאוג לה, דיני הכיבוש נועדו לצמצם את הפגיעה באוכלוסייה מצד הצבא ולחייב אותו לדאוג לזכויות הבסיסיות של התושבים.

על מי רוצה שרת המשפטים להגן, ומי פני מה? ואם האמנה חלה על השטחים, למה אומרים בבית היהודי שאין כיבוש? החל מהיום הראשון של כיבוש השטחים ב-1967 הוצבה דילמה בפני המשפטנים: איך מדברים על הכיבוש בעולם? אם יודו שמדובר בכיבוש, הרי שהמשפט ההומניטרי הבינלאומי חל שם, משמע שהצבא מחויב להחזיק בשטח בנאמנות, והממשלה לא יכולה לאפשר להתנחל בו או להרוס בתים. אם יאמרו שלא מדובר בכיבוש, הרי שמדובר בסיפוח שמנוגד למ"שפט הבינלאומי, צעד שמחייב גם מתן